

Pasaules Tirdzniecības organizācija (PTO)

Publicēts: 23.12.2019.

Organizācijas nosaukums un logo
 WORLD TRADE ORGANIZATION
Pasaules Tirdzniecības organizācija
Organizācijas mājas lapa
https://www.wto.org/
Latvijas iestāšanās/pievienšanās gads
10.02.1999.
Latvijas pārstāvniecība vai atbildīgās institūcijas
Pastāvīgā pārstāvniecība Apvienoto Nāciju organizācijā (ANO)

[Pasaules Tirdzniecības organizācija](#) (PTO) ir vienīgā starptautiskā organizācija, kas veido un uztur tās dalībvalstīm saistošus tirdzniecības noteikumus, uzrauga to ievērošanu, kā arī palīdz dalībvalstīm risināt tirdzniecības strīdus. PTO pašlaik ir [164 dalībvalstis](#). Latvija ir PTO dalībvalsts kopš 1999. gada 10. februāra.

PTO pirmsākumi ir 1947. gadā noslēgtā Vispārējā vienošanās par tirdzniecību un tarifiem (GATT), ar ko tika uzsākta daudzpusējās tirdzniecības liberalizācija un tarifu mazināšana. PTO tika izveidota 1995. gadā, noslēdzoties Urugvajas sarunu raundam. Šobrīd PTO līgumi un vienošanās regulē jomas, kas skar: preču tirdzniecību (GATT); pakalpojumu tirdzniecību (GATS); intelektuālā īpašuma aspektus tirdzniecībā (TRIPS); lauksaimniecību produktu tirdzniecību; sanitāro un fitosanitāro pasākumu piemērošanu; tirdzniecības tehnisko barjeru novēršanu; ieguldījumus un tirdzniecību; antidempinga pasākumu piemērošanu; muitas vērtības noteikšanu; izcelsmes noteikumu regulējumu; importa licencēšanas procedūras; subsīdijas un kompensācijas pasākumus; iekšējā tirgus aizsargpasākumus; tirdzniecības veicināšanu. Divi vairākpusēji līgumi (nav iesaistītas visas PTO dalībvalstis) regulē valsts pasūtījuma jautājumus un tirdzniecību ar civilajiem gaisa kuģiem. Latvija ir visu PTO līgumu dalībvalsts.

Līdz ar Latvijas iestāšanos Eiropas Savienībā (ES) 2004. gada 1. maijā ir mainījies kārtība, kādā Latvija īsteno ārējās tirdzniecības politiku. Ārējās tirdzniecības politika ir ekskluzīvā ES kompetencē, tāpēc PTO ES dalībvalstis pārstāv Eiropas Komisija (EK). EK risina sarunas par tirdzniecības nolīgumiem un aizstāv ES intereses PTO visu 27 dalībvalstu vārdā. Vienlaikus katra ES dalībvalsts ir arī

PTO dalībvalsts. ES nostāja PTO jautājumos tiek veidota ciešā EK un ES dalībvalstu sadarbībā – gan ES Padomes Tirdzniecības politikas komitejā, gan ES koordinācijas sanāksmēs Ženēvā. Šīs sanāksmes vada ES Padomes prezidējošā valsts, 2015. gada pirmajā pusē tā bija Latvija.

Latvija iesaistās arī PTO ikdienas darbā, uzņemoties dažādu PTO komiteju vadību. 2020. gadā [Reģionālo tirdzniecības nolīgumu komiteju](#) vadīja vēstnieks – pastāvīgais pārstāvis PTO Mārtiņš Kreituss; 2016. gadā [Budžeta, finanšu un administrācijas komiteju](#) vadīja vēstniece – pastāvīgā pārstāve PTO Inga Ernstsone. Iepriekš Latvijas pārstāvji ir vadījuši arī Tirdzniecības tehnisko barjeru komiteju (2005. un 2006. gadā Marģers Krams) un Valsts tirdzniecības uzņēmumu darba grupu (2001. gadā Maija Manika).

Latvijas iestāšanās PTO

Latvija iestāšanās procesu PTO noslēdza 1998.gadā, pēc 6 gadus ilgušām iestāšanās sarunām. Oficiāli par PTO dalībvalsti Latvija kļuva 1999.gada 10.februārī, kad bija izpildītas visas nepieciešamās ratifikācijas procedūras.

Līdz ar Latvijas iestāšanos Eiropas Savienībā (ES) 2004.gada 1.maijā mainījās kārtība, kādā Latvija īstenoja savu dalību PTO. Līdz ar Latvijas iestāšanos Eiropas Savienībā, sākotnēji saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 133.pantu, vēlāk atbilstoši Līgumam par Eiropas Savienības darbību 207.pantu par kompetenci ES ārējās tirdzniecības politikas jomā, Latviju PTO kopā ar pārējām ES dalībvalstīm pārstāv Eiropas Komisija (EK).

ES dalībvalsts statusā Latvija turpina pilnvērtīgi īstenot savu dalību PTO ciešā sadarbībā ar EK. Dalība tiek īstenota galvenokārt ar ES Padomes Tirdzniecības politikas komitejas starpniecību, kas, saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības dibināšanu 207.panta 3.apakšpunktu izveidota kā īpaša konsultatīva komiteja, kurā tiek pārstāvētas visas ES dalībvalstis. ES Padomes Tirdzniecības politikas komitejā Latviju pārstāv Ārlietu ministrija.

Protokols par Latvijas pievienošanos Marakešas līgumam par Pasaules Tirdzniecības organizācijas izveidošanu ([latviešu un angļu valodā](#)).

Latvijas ceļš uz Pasaules Tirdzniecības organizāciju

1992. gada 29. septembris
Tiek uzsākts Latvijas iestāšanās process PTO (tobrīd GATT), ar novērotājas valsts statusa piešķiršanu Latvijai.
1993. gada 26. oktobris
Latvijas Republikas Ministru kabinets pieņem lēmumu par Latvijas pievienošanās procesa uzsākšanu, ar mērķi iegūt pilntiesīgas dalībvalsts statusu.
1993. gada novembris
Latvija iesniedz pieteikumu par pievienošanos GATT.
1993. gada 17. decembris
GATT Padomes dienas kārtībā tiek iekļauts jautājums par Latvijas lūgumu uzsākt pievienošanās procesu GATT. Padome atbalsta Latvijas vēlmi un izveido darba grupu, kas izskatīs Memorandu par Latvijas ārējās tirdzniecības režīmu. Šis darba grupas protokols ir pamats Latvijas formālai uzņemšanai GATT.

1995. gada 1. janvāris

Urugvajas raunda rezultātā GATT pārveido par Pasaules Tirdzniecības organizāciju (PTO).

1995. gada 7. februāris

Līdz ar iepriekšminētajām izmaiņām, Latvijas iestāšanās procesu pārveido par iestāšanās procesu PTO, Ministru kabinetam pieņemot lēmumu par Latvijas pievienošanos PTO.

1995. gada 28.-29. marts

Notiek pirmā darba grupas sanāksme par Latvijas iestāšanos PTO. Vēlēšanos uzsākt ar Latviju divpusējas sarunas izsaka Meksika, Austrālija, Brazīlija un Kanāda. Vēlāk sarunās iesaistās arī Šveice, Jaunzēlande, Argentīna. Konsultē Eiropas Komisija.

1995. gada 7. novembris

Latvijas Republikas Ministru kabinets izdod rīkojumus par darba grupu izveidošanu sarunu sagatavošanai ar PTO dalībvalstīm par Latvijas tirgus pieejamību – tirdzniecībā ar pakalpojumiem un tirdzniecībā ar precēm.

1995. gada 13. novembris

Ženēvā notiek Latvijas iestāšanās PTO otrā darba grupas sanāksme, kurā izskan viedoklis, ka trešā darba grupas sanāksme varētu būt noslēdzošā fakta noskaidrošanā par Latvijas ārējās tirdzniecības režīmu un varētu tikt uzsākts iestāšanās protokola izstrādāšanas process.

1996. gada 22. marts

Ženēvā notiek Latvijas iestāšanās PTO trešā darba grupas sanāksme. Sanāksmē izvērtē situāciju divpusējās sarunās par Latvijas tirgus pieejamību ar ieinteresētajām PTO dalībvalstīm, izskata Latvijas iesniegtās atbildes uz PTO dalībvalstu jautājumiem pēc otrās darba grupas sanāksmes par ārējās tirdzniecības režīmu, kā arī iespējamās PTO dalībvalstu priekšlikumus, kas būtu jāiekļauj Latvijas iestāšanās PTO darba grupas ziņojumā, kas veidos iestāšanās protokola neatņemamu sastāvdaļu.

1996. gada 11. jūlijs

Latvijas Republikas Ministru kabinets akceptē Latvijas nostāju (mandātu) sarunām ar PTO dalībvalstīm par tirgus pieejamību preču un pakalpojumu tirdzniecības jomā.

1996. gada 11.-19. septembris

Ženēvā notiek Latvijas divpusējās sarunas ar ieinteresētām PTO dalībvalstīm (ASV, Kanādu, Jaunzēlandi, Meksiku un Austrāliju) par Latvijas preču tirgus pieejamību.

1996. gada 16. septembris

Ženēvā notiek Latvijas iestāšanās PTO ceturta darba grupas sanāksme, kuras laikā analizē Latvijas ārējās tirdzniecības režīmu.

1997. gada 19.-27. februāris

Ženēvā notiek Latvijas divpusējās sarunas ar ieinteresētajām PTO dalībvalstīm.

1997. gada 27. februāris

Notiek Latvijas iestāšanās PTO piektā darba grupas sanāksme. Šīs sanāksmes laikā pabeidz Latvijas ārējās tirdzniecības režīma izskatīšanu un atzīst, ka (ar nelieliem izņēmumiem) tas atbilst PTO līgumu prasībām. Sanāksmes laikā notiek darbs pie saistību, kas Latvijai būs jāuzņemas, kļūstot par PTO dalībvalsti, apspriešanas. Atzinīgi tiek novērtēti paveiktie pasākumi likumdošanas sakārtošanā atbilstoši PTO līgumu prasībām. Galvenā problēma, kas ir jāatrisina – vai Latvija būs gatava līdz ar iestāšanos PTO izpildīt Līguma par ar tirdzniecību saistītām intelektuālā īpašuma tiesībām (TRIPS līgums) prasības.

1997. gada 22.-24. septembris

Ženēvā notiek kārtējais divpusējo sarunu raunds ar ieinteresētajām PTO dalībvalstīm par Latvijas saistībām preču un pakalpojumu tirgus pieejamībā, lauksaimniecības atbalstu un eksporta subsīdijām, kā arī neformālā darba grupas sanāksme, kurā tiek apspriests Latvijas iestāšanās protokola galīgais formulējums. Tiek pabeigtas divpusējās sarunas un tiek parakstīts vienošanās protokols ar Jaunzēlandi un Kanādu. Pēc būtības tiek panākta vienošanās ar Austrāliju, Meksiku un Šveici.

1997. gada 16.-17. oktobris

Vašingtonā notiek divpusējas sarunas ar ASV, kurās netiek panākta vienošanās attiecībā uz Latvijas saistībām audio-vizuālo pakalpojumu sektorā.

1997. gada 11.-16. decembris

Ženēvā notiek divpusējas sarunas ar ieinteresētām PTO dalībvalstīm par tirgus pieejamību, lauksaimniecības atbalstu un eksporta subsīdijām.

1997. gada 11. decembris

Konsultācijas ar Eiropas Komisiju. Pārrunā Eiropas Komisijas nostāju jautājumā par Latvijas tirgus pieejamību audio-vizuālajiem pakalpojumiem. Problēmas risinājums netiek atrasts.

1997. gada 11. un 15. decembris

Pabeidz divpusējās sarunas ar Austrāliju par tirgus pieejamību tirdzniecībā ar precēm.

1997. gada 15. decembris

Pabeidz divpusējās sarunas ar Meksiku par tirgus pieejamību tirdzniecībā ar precēm.

1997. gada 15. decembris

Sarunas par lauksaimniecības atbalstu un eksporta subsīdijām. Sarunās piedalās ASV, Austrālija, Eiropas Komisija, Jaunzēlande un Kanāda. To laikā apskata jautājumu par to, kurā dokumentā un kādā veidā nofiksēt lauksaimniecības saistības, kuras ir uzņēmusies Latvija.

1997. gada 16. decembris

Divpusējas sarunas ar Šveici par pakalpojumiem.

1998. gada 16. janvāris

Tiek parakstīta ASV-Baltijas Harta. Tajā ir nostiprināta ASV politiskā apņemšanās atbalstīt Latvijas un pārējo Baltijas valstu iestāšanos PTO un integrāciju ES, kas ir savstarpēji saistīti un atkarīgi procesi, ņemot vērā, ka Latvijai, iestājoties PTO, savas saistības šīs daudzpusējās organizācijas ietvaros ir jāaskaņo ar ES ārējo ekonomisko politiku pret trešajām valstīm. Hartas parakstīšanas laikā tiek panākta vienošanās, ka jautājums par ASV prasībām attiecībā uz audio-vizuālo pakalpojumu tirgus pieejamību tiks atrisināts ASV un Eiropas Komisijas divpusējās konsultācijās. Līdz ar šo vienošanos tiek pabeigts divpusējo sarunu process.

1998. gada 5. maijs

Ženēvā Latvijas iestāšanās PTO neformālajā darba grupas sanāsmē izskata iestāšanās protokola projektu, pamatojoties uz Latvijas Republikas Ministru prezidenta rezolūciju.

1998. gada 26. maijs

Vašingtona, ASV-Latvijas divpusējās ekonomiskās konsultācijas.

1998. gada 2. jūnijs

Ar Latvijas Republikas Ārlietu ministrijas rīkojumu tiek izveidota nozaru ministriju apvienotā darba grupa Latvijas Republikas iestāšanās PTO procesa pabeigšanas koordinēšanai.

1998. gada 29. jūnijs

Briselē notiek Eiropas Komisijas pārstāvju tikšanās, kuras laikā tiek skatīts audio-vizuālo pakalpojumu jautājums un iespējamie problēmas risinājumi, lai nodrošinātu Latvijas iestāšanās PTO procesa pabeigšanu.

1998. gada 15. jūlijs

PTO Vispārējās padomes sēde – dienas kārtībā arī jautājums par Latvijas uzņemšanu PTO.

Latvijas delegācija uzsver Latvijas tirgus pieejamības saistību kvalitāti un atbilstību dalībvalstu prasībām un aicina pabeigt iestāšanās procesu.

Atbalstu Latvijas pēc iespējas drīzai uzņemšanai PTO pauž Eiropas Komisija, Norvēģija, Austrālija, Polija, Ungārija, Bulgārija, Čehija, Slovākija, Slovēnija, Japāna, Jamaika.

1998. gada 28. jūlijs

Latvijas Republikas Ministru kabinets akceptē Latvijas nostāju (mandātu) sarunām ar PTO dalībvalstīm par tirgus pieejamību audio-vizuālo pakalpojumu tirdzniecības jomā, paredzot tirgus pieejamības saistību uzņemšanos attiecībā uz ārvalstu investīcijām kinoteātru un videonomu sektorā atbilstoši spēkā esošajiem Latvijas tiesību aktiem.

1998. gada augusta sākums
ASV un ES ekspertu konsultāciju laikā panāk kompromisu attiecībā uz ASV prasībām Latvijai audio-vizuālo pakalpojumu sektorā.
1998. gada 15. septembris
PTO darba grupas neformāla sanāksme, kurā dalībvalstis pozitīvi novērtēja Latvijas darbu iestāšanās dokumentu sagatavošanā un vienojās par darba grafiku iestāšanās procesa pabeigšanai.
1998. gada 29. septembrī
Darba grupas formālā sanāksme, kas apstiprina Latvijas iestāšanās protokolu ar tā pielikumiem.
1998. gada 14. oktobris
Ženēvā tiek parakstīts Latvijas iestāšanās PTO protokols.
1999. gada 10. februāris
Latvija oficiāli kļūst par PTO dalībvalsti.

Noderīga informācija:

[Marakešas līguma par Pasaules Tirdzniecības organizācijas izveidošanu u.c. PTO līgumu teksts](#) (LV)

[Protokols par Latvijas pievienošanos Marakešas līgumam par Pasaules Tirdzniecības organizācijas izveidošanu](#) (LV un EN);

[Eiropas Parlamenta faktu lapa – PTO](#) (LV)

Informācija par Latviju dalību [PTO mājas lapā](#) (EN).

<https://www.mfa.gov.lv/lv/pasaules-tirdzniecibas-organizacija-pto>